

การเปลี่ยนแปลงความหมายของคำว่า “เที่ยว”

ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึง พ.ศ. 2564*

กิตติพร หลิมวงษ์¹ ธัญจิรา สุระวิทย์²

กชกร ธงชัย³ พิชญ์นิษฐา เอี่ยมศรี⁴

เมธาวี ยุทธพงษ์ธาดา⁵ พัชรพรพรรณ กะตากุล⁶

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำว่า “เที่ยว” ตั้งแต่สมัยสุโขทัย จนถึง พ.ศ. 2564 เมื่อประยุกต์ใช้กับการจำแนกหมวดคำตามเกณฑ์ความหมายของนวรรณ พันธุเมธา และกำหนดอรรถลักษณะเพื่อแยกความหมายย่อย พบว่า “เที่ยว” ปรากฏใช้เป็น 1. คำกริยาแสดงอาการจำนวน 523 คำ จำแนกเป็น (1) คำกริยาแสดงอาการเคลื่อนที่จำนวน 218 คำ (2) คำกริยาแสดงอาการที่บอกความถี่จำนวน 305 คำ 2. คำแยกประเภทจำนวน 19 คำ 3. คำนามสามัญ (คำบอกเวลา) จำนวน 26 คำ และ 4. คำนามสามัญจำนวน 37 คำ โดยพบอรรถลักษณะทั้งหมด 9 อรรถลักษณะ ได้แก่ [+การเคลื่อนที่] [+แสดงลักษณะการเคลื่อนที่ไปโดยรอบพื้นที่] [+จุดหมายที่เป็นนามธรรม] [+จุดหมายที่เป็นรูปธรรม] [+เพื่อความเพลิดเพลิน] [+แสดงความถี่] [+บริบททางศาสนา] [+แสดงช่วงเวลาที่กระทำสิ่งหนึ่ง] และ [+คำที่จำแนกครั้งที่เคลื่อนที่] ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงเส้นทางการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำว่า “เที่ยว” จากสมัยสุโขทัยที่หมายถึงแสดงการเคลื่อนที่ และมักปรากฏใช้ในบริบททางศาสนา สู่ความหมายที่แสดงการเคลื่อนที่เพื่อความเพลิดเพลินในปัจจุบัน

คำสำคัญ: เที่ยว, การเปลี่ยนแปลงความหมาย, การศึกษาเชิงประวัติ

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 01361498 ปัญหาพิเศษ (Special Problems) หมู่ 11 ภาคปลาย
ปีการศึกษา 2565

¹⁻⁴ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล kittipohn.li@ku.th, thanjira.sur@ku.th, kotchakorn.thongc@ku.th และ phitchanittha.e@ku.th

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สังกัดภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล methawee.y@ku.th

⁶ อาจารย์ สังกัดภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล patcharapan.k@ku.th

A Study of Semantic Change of /thîːaw/ from the Sukhothai Period to A.D. 2021*

Kittipohn Limwong¹ Thanjira Surawit²

Kotchakorn Thongchai³ Phitchanittha Eaimsre⁴

Methawee Yuttapongtada⁵ Patcharapan Katakool⁶

Abstract

This article aims to study the semantic change of /thîːaw/ from the Sukhothai period to A.D. 2021. By applying the classification of words according to the meaning criteria of Navavan Bandhmedha and defining semantic features to separate the sub-meanings of the words, the result shows that “/thîːaw/” appears to be used as follows: 1) 523 words of action verb, classified as 218 action verbs of movement and 305 action verbs of frequency, 2) 19 words for classification, 3) 26 common nouns (time words), and 4) 37 common nouns. A total of 9 semantic features were found, namely [+movement] [+movement in spatial surroundings] [+an abstract destination] [+a concrete destination] [+enjoyment] [+frequency] [+religious contexts] [+the moment of doing something] and [+words that classify the movement]. This research shows the evolution of the meaning of the word “/thîːaw/” from the Sukhothai period, from signifying movement in religious contexts in the Sukhothai period to the movement that brings enjoyment at present.

Keywords: /thîːaw/, Semantic Change, Diachronic Study

* This article is part of course 01361498 Special Problems, group 11, final semester, academic year 2022

¹⁻⁴ The student of Arts Program, Department of Thai Language, Kasetsart University Email kittipohn.li@ku.th, thanjira.sur@ku.th, kotchakorn.thongc@ku.th and phitchanittha.e@ku.th

⁵ Assistant Professor, Department of Thai Language, Kasetsart University Email methawee.y@ku.th

⁶ Professor, Department of Thai Language, Kasetsart University Email patcharapan.k@ku.th

บทนำ

ภาษาประกอบขึ้นด้วยเสียงและความหมาย มีระบบและกฎเกณฑ์ในการใช้ค่อนข้างชัดเจน แต่เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลง ภาษาก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วยการเปลี่ยนแปลงของภาษาเกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะ เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านความหมาย หรือด้านหน้าที่ของคำ ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของภาษาเหล่านี้สามารถเกิดขึ้นในภาษาไทย สังเกตจากงานวิจัยต่าง ๆ เช่น งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาความหลากหลายทางความหมายของคำไทย ศึกษาพัฒนาการของคำว่า “บน” ในภาษาไทย: การศึกษาตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน (ภคภต เทียมทัน 2561) และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำไทย การศึกษาเชิงประวัติคำว่า “ถึง” (กรรองกานต์ รอดพันธ์ 2555) ศึกษาการขยายหน้าที่และความหมายของคำว่า “ตัว” ตั้งแต่สมัยสุโขทัย ถึง พ.ศ. 2551 (เมธาวี ยุทธพงษ์ธาดา 2555)

ผู้วิจัยพบว่า คำว่า “เที่ยว” เป็นอีกคำหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงความหมายที่น่าสนใจเมื่อพิจารณาการใช้ในสมัยต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ (1) ครั้นถึงเมื่อสิ้นแก่อายุแล้วก็เที่ยวร่อมท่องเที่ยวเวียนไปมาในไตรภพนี้
บมิรู้แล้วเลยสักคาบ
(ไตรภูมิพระร่วง หน้า 257)

จากตัวอย่างที่ (1) ในสมัยสุโขทัยพบว่า “เที่ยว” แสดงอาการเคลื่อนที่ ปรากฏใช้ร่วมกับคำว่า “ท่องเที่ยว” หมายถึง เดินก้าวไปในน้ำ หรือเดินทาง เมื่อนำมาใช้ร่วมกับคำว่า “เที่ยว” จึงหมายถึง การเดินทางเคลื่อนที่จากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่ง

ตัวอย่างที่ (2) เหตุว่าบุคคลผู้ปฏิบัติดีดั้นนั้น ก็จะเที่ยวตายเที่ยวเกิดเวียนว่ายอยู่ใน
วัฏสงสาร หากาลที่จะถึงที่สุดมิได้ ดูจุบุคคลเที่ยวจรไปในทางอันใหญ่ยาว
(ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค 1 หน้า 36)

เมื่อผู้วิจัยศึกษาคำว่า “ท่องเที่ยว” พบว่าเป็นคำไทย โดยคำว่า “เที่ยว” เดิมมีความหมายว่า เดิน หรือ ไป ซึ่งปัจจุบันในภาษาไทยบางถิ่นยังใช้คำนี้ในความหมายเดินหรือไป (นวรรธณ พันธุเมธา 2549) และเมื่อพิจารณาความหมายจากตัวอย่างที่ (1) และ (2) พบว่า “เที่ยว” หมายถึง การเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่งซึ่งอยู่

ต่างภพกันในทางพุทธศาสนา โดยเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ สังเกตจากคำว่า “เทียวยายเทียวกิต” และมีลักษณะการเคลื่อนที่คล้ายกับการเคลื่อนเป็นวงกลม สังเกตจากคำว่า วัฏ- มีความหมายว่า วงกลม การปรากฏใช้คำว่า “เทียว” ในสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยาจากตัวอย่างที่ (1) และ (2) พบว่าทำหน้าที่เป็นคำกริยาแสดงอาการเคลื่อนที่ตามหลักการจำแนกคำของของนวรรณ พันธุมธา (2525)

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า “เทียว” จากตัวอย่างในสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยา “เทียว” หมายถึง การเคลื่อนที่จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง มักปรากฏร่วมกับคำว่า “ไปมา” และอยู่ในบริบทของพุทธศาสนา สังเกตได้จากวลีที่ว่า ในไตรภพ ในสงสารภพ ในสงสาร ในวัฏสงสาร คำว่า “เทียว” ไปมาในไตรภพ คือ การเคลื่อนที่จากภพหนึ่งไปยังอีกภพหนึ่งในภพทั้งสาม คือ กามภพ รูปภพ และอรุภพ และ “เทียว” ไปมาในสงสารหรือวัฏสงสาร คือ การเวียนว่ายตายเกิดหรือสังสารวัฏ ในทางพุทธศาสนาสิ่งมีชีวิตทั้งมวลจะต้องดำรงอยู่ในวัฏสงสาร ดังนั้นการเทียวไปในสงสารจึงเป็นเรื่องธรรมดาที่ทุกคนต้องเผชิญและไม่มีใครกำหนดได้ นอกจากการหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง ดังนั้นคำว่า “เทียว” ในพุทธศาสนาทำให้เห็นการเคลื่อนที่วนไปวนกลับเป็นวงกลม เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่รู้จบ

เมื่อสืบค้นคำว่า “เทียว” ในเอกสารทางประวัติศาสตร์และพจนานุกรมฉบับต่าง ๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ พบว่าลักษณะความหมายของคำว่า “เทียว” ไม่ได้หมายถึงการเคลื่อนจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำกริยาอย่างเดียวนั้น แต่ปรากฏใช้ในความหมายว่า หน ครั้ง ที และการเดินทางไปยังที่ใดที่หนึ่งเพื่อความเพลิดเพลินตามสบาย

ตัวอย่างที่ (3) ครั้นเมื่อได้ทราบว่ามีเรือกำปั่นของพระราชาฝรั่งเศสลำแรกจะไปสู่กรุงสยามมาถึง ก็ยั่วใจใหม่ออยากไปกรุงสยามด้วย ออกจากความปรารถนาจะไคร่เทียวในเมืองต่างประเทศ

(จดหมายเหตุลาลูแบร์ เล่ม 1 พระนิพนธ์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระนารายณ์ประพันธ์พงศ์ หน้า 61)

จากตัวอย่างที่ (3) เมื่อพิจารณาความหมายและบริบทการใช้คำว่า “เที่ยว” พบว่าความหมายต่างไปจากสมัยสุโขทัยและอยุธยา กล่าวคือ “เที่ยว” เป็นการกระทำที่ผู้กระทำพึงปรารถนา สืบเนื่องจากคำว่า ใคร่ และการเที่ยวในที่ใด ๆ มนุษย์ล้วนกำหนดเองได้ ไม่ใช่สิ่งที่เกิดตามธรรมชาติ หรือกฎแห่งกรรมในทางพุทธศาสนา

ด้วยปรากฏการณ์การใช้คำว่า “เที่ยว” ในเอกสารต่าง ๆ ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า “เที่ยว” มีลักษณะหน้าที่ทางความหมายต่างจากสมัยสุโขทัย กล่าวคือ ปัจจุบันไม่ปรากฏในบริบทของความเชื่อทางพุทธศาสนา แต่พบในบริบทการใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ถ้ามาเที่ยวเชียงใหม่หน้าร้อนเดือนเมษา เพื่อน ๆ ก็สามารถมาเล่นน้ำสงกรานต์ที่คูเมืองหรือประตูท่าแพ (Wongnai 2565: ออนไลน์) จะเห็นได้ว่า “เที่ยว” มีความหมายว่า ไปที่ใดที่หนึ่งเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำว่า “เที่ยว” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึง พ.ศ. 2564 เพื่อให้ทราบถึงปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางความหมายในช่วงเวลาที่ต่างสมัยกัน และทราบเส้นทางการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำว่า “เที่ยว”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำว่า “เที่ยว” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึง พ.ศ. 2564

แนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกหมวดคำตามเกณฑ์ความหมาย

นworรณ พันธ์ธมฺธา (2525) กล่าวถึงเกณฑ์ที่ควรใช้จำแนกคำได้ถูกต้องที่สุดคือ ความหมาย โดยการจำแนกคำตามหน้าที่ในการสื่อสารสามารถแบ่งเป็นหมวดใหญ่ ๆ ดังนี้ คำเรียก-ร้อง ได้แก่ คำร้อง และคำอุทาน คำหลัก ได้แก่ คำนาม และคำกริยา คำแทน ได้แก่ คำบอกบุรุษ คำบ่งชี้ คำไม่ชี้เฉพาะ คำบอกจำนวน คำบอก

ความต่าง คำบอกผู้ทำร่วม คำขยาย ได้แก่ คำที่ขยายได้ทั้งคำนามและคำกริยา คำที่ขยายคำนาม คำที่ขยายคำกริยา และคำที่ขยายคำบอกจำนวน คำเชื่อม ได้แก่ คำเชื่อมเดี่ยว และคำเชื่อมผสม และคำเสริม ได้แก่ คำบอกมาลา คำบอกการถาม คำบอกสถานภาพ

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงความหมาย

วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์ (2526) กล่าวว่า นักภาษาศาสตร์แยกประเภทการเปลี่ยนแปลงด้านความหมายออกเป็น 3 ประเภท คือ ความหมายกว้างออก ความหมายแคบเข้า และความหมายย้ายที่

การเปลี่ยนแปลงทางความหมายสามารถจำแนกความหมายได้จากการกำหนดอรรถลักษณะ ดังที่ เพียรศิริ วงศ์วิธานนท์ (2539: 287-368 อ้างใน สุนันท์ อัญชลินกุล 2546) แยกความหมายของคำออกเป็นอรรถลักษณะ (Semantic feature) หรือเป็นหน่วยความหมายย่อยเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ทางความหมายของคำในภาษา

การวิเคราะห์อรรถลักษณะเป็นวิธีการหนึ่งในการวิเคราะห์ความหมายของคำ เนื่องจากความหมายของคำอาจนำมาแยกเป็นส่วนความหมายย่อย ๆ ลงไป เรียกว่าอรรถลักษณะ ซึ่งความหมายย่อย ๆ เหล่านี้เป็นส่วนที่ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ของความหมายของคำต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

เมื่อพิจารณาการจำแนกหมวดคำตามเกณฑ์ความหมายของนพวรรณ พันธุมธา (2525) ร่วมกับการวิเคราะห์อรรถลักษณะ จะทำให้เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำว่า “เที่ยว” ในแต่ละสมัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

รวบรวมข้อมูล

1. ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการศึกษาเชิงประวัติ พร้อมทั้งค้นคว้าข้อมูล และทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ทดลองศึกษาข้อมูลเบื้องต้น (Pilot study) เพื่อสังเกตการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำว่า “เที้ยว” จากนั้นกำหนดขอบเขตงานวิจัย โดยศึกษาจากข้อมูลตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยปัจจุบัน พ.ศ. 2564

3. สืบค้นเอกสารและหนังสือต่าง ๆ ประเภทร้อยแก้วที่ปรากฏใช้คำว่า “เที้ยว” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยปัจจุบัน พ.ศ. 2564 โดยเบื้องต้นแบ่งการสืบค้นเอกสารต่าง ๆ ตามสมัยทางประวัติศาสตร์ พบเอกสารในสมัยต่าง ๆ จำนวน 48 เล่ม จากนั้นนำเอกสารมาแบ่งตามช่วงสมัยของข้อมูล โดยแบ่งสมัยตามประวัติศาสตร์ที่มีความแตกต่างกันทางสภาพสังคม พร้อมทั้งพิจารณาการแบ่งช่วงสมัยข้อมูลที่ปรากฏในงานวิจัยที่ได้สำรวจมา สามารถจำแนกเอกสารโดยแบ่งสมัยได้ 6 สมัย ได้แก่ สมัยที่ 1 คือ สมัยสุโขทัย (ราว พ.ศ. 1792 - พ.ศ. 2006) สมัยที่ 2 คือ สมัยอยุธยา ถึงสมัยธนบุรี (พ.ศ. 1893 - พ.ศ. 2325) สมัยที่ 3 คือ สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 (พ.ศ. 2325 - พ.ศ. 2394) สมัยที่ 4 คือ สมัยรัชกาลที่ 4 ถึงรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2394 - พ.ศ. 2468) สมัยที่ 5 คือ สมัยรัชกาลที่ 6 ถึงรัชกาลที่ 8 (พ.ศ. 2468 - พ.ศ. 2489) และสมัยที่ 6 คือ สมัยรัชกาลที่ 9 ถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2489 - พ.ศ. 2564)

4. เก็บรวบรวมข้อมูลของคำว่า “เที้ยว” โดยสืบค้นเอกสารตามที่กำหนดไว้ข้างต้น แล้วนำข้อมูลที่ปรากฏเก็บรวบรวมไว้ในโปรแกรม Microsoft Excel

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. จัดกลุ่มหมวดคำของคำว่า “เที้ยว” โดยประยุกต์ใช้การจำแนกหมวดคำตามเกณฑ์ความหมายของนworรณ พันธ์เมธา (2525)

2. วิเคราะห์อรรถลักษณะของคำว่า “เที้ยว” ในแต่ละสมัย โดยพิจารณาจากความหมายของคำว่า “เที้ยว” ที่พบในแต่ละบริบท

3. เปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารแต่ละสมัย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยปัจจุบัน พ.ศ. 2564 ที่ปรากฏคำว่า “เที้ยว” รวมถึงคำว่า “ท่อง” ที่ปรากฏร่วมกับคำว่า “เที้ยว” ว่า “ท่องเที้ยว, เที้ยวท่อง” และคำว่า “เที้ยว” ที่ปรากฏใช้ในภาษาไทยถิ่น โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงด้านความหมายในการวิเคราะห์

4. สรุปข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบความหมายของคำว่า “เที่ยว” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยปัจจุบัน พ.ศ. 2564

ผลการวิจัย

จากเอกสารและหนังสือต่าง ๆ ที่พบการปรากฏใช้คำว่า “เที่ยว” “เที่ยว” และ “ท่องเที่ยว” ตั้งแต่สมัยที่ 1 - สมัยที่ 6 จำนวน 605 คำ โดยพบอรรถลักษณะทั้งหมด 9 อรรถลักษณะ ได้แก่

[การเคลื่อนที่] = การแสดงลักษณะการไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ หรือการเปลี่ยนตำแหน่งจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งโดยมีระยะทาง

[แสดงลักษณะการเคลื่อนที่ไปโดยรอบพื้นที่] = แสดงลักษณะการเคลื่อนที่กระจายออกไปทั่วพื้นที่ ทั้งนี้ขอบเขตของพื้นที่สามารถกำหนดโดยตำแหน่งการกระจายของบุคคลได้

[จุดหมายที่เป็นนามธรรม] = มีสถานที่ปลายทางที่เป็นนามธรรม

[จุดหมายที่เป็นรูปธรรม] = มีสถานที่ปลายทางที่เป็นรูปธรรม

[เพื่อความเพลิดเพลิน] = เคลื่อนที่ไปเพื่อความเพลิดเพลิน

[แสดงความถี่] = บ่งบอกถึงความบ่อยครั้งของการกระทำหนึ่ง

[บริบททางศาสนา] = แสดงถึงความเชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดในบริบททางศาสนา

[แสดงช่วงเวลาที่ทำสิ่งหนึ่ง] = คำที่บอกเวลาในการกระทำบางสิ่งบางอย่าง

[คำที่จำแนกครั้งที่เคลื่อนที่] = คำที่จำแนกตามลักษณะครั้งที่เคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง

จากการศึกษาพบว่า “เที่ยว” ทำหน้าที่เป็น 1. คำกริยาแสดงอาการ จำแนกเป็น (1) คำกริยาแสดงอาการเคลื่อนที่จำนวน 218 คำ (2) คำกริยาแสดงอาการที่บอกความถี่จำนวน 305 คำ 2. คำแยกประเภทจำนวน 19 คำ 3. คำนามสามัญ (คำบอก

เวลา) จำนวน 26 คำ และ 4. คำนามสามัญจำนวน 37 คำ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะไม่อธิบาย
อรรถลักษณะในหมวดคำนามสามัญ เนื่องจากคำนามสามัญที่พบเกิดจากการสร้างคำ
ในภาษาไทย เช่น นามวลีแปลง และอรรถลักษณะที่พบยังคงเหมือนกับคำกริยาแสดง
อาการเคลื่อนที่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. หมวดคำกริยาแสดงอาการ หมายถึง คำที่แสดงอาการเคลื่อนที่หรืออาการ
ที่อยู่กับที่ โดยคำกริยาแสดงอาการจะปรากฏร่วมกับคำนาม (นววรรณ พันธุเมธา
2525)

1.1 หมวดคำกริยาแสดงอาการเคลื่อนที่ หมายถึง คำกริยาที่แสดงอาการ
เคลื่อนที่ พบคำว่า “เที่ยว” ปรากฏใช้เป็นคำกริยาแสดงอาการเคลื่อนที่ตั้งแต่สมัย
สุโขทัยจนถึงสมัยปัจจุบัน โดย “เที่ยว” ในสมัยสุโขทัยทำหน้าที่เป็นคำกริยาแสดง
อาการเคลื่อนที่ทั้งหมด ตัวอย่างประโยคที่พบดังนี้

สมัยสุโขทัย

(1) แลมีดอกไม้หอมต่าง ๆ กัน เอามาตัดมาทรงเล่นแล้วก็เที่ยวไปเล่นตามสบาย

(ไตรภูมิพระร่วง หน้า 87)

จากตัวอย่างประโยคที่ (1) ข้างต้นสามารถแสดงอรรถลักษณะได้ ดังนี้

+การเคลื่อนที่
+แสดงลักษณะการเคลื่อนที่ไปโดยรอบพื้นที่
+เพื่อความเพลิดเพลิน

สมัยรัชกาลที่ 9 ถึงปัจจุบัน

(2) อันนิมิตที่เลคดิสทริกส์ เที่ยวดูร้อนที่สกอตแลนด์

(ความสุขของกะทิ หน้า 97)

จากตัวอย่างประโยคที่ (2) สามารถแสดงอรรถลักษณะได้ ดังนี้

+การเคลื่อนที่
+จุดหมายที่เป็นรูปธรรม
+เพื่อความเพลิดเพลิน

คำว่า “เที่ยว” ทำหน้าที่เป็นคำกริยาแสดงอาการเคลื่อนที่ เนื่องจาก “เที่ยว” ในตัวอย่างที่ (1) แสดงการเคลื่อนที่ที่มีลักษณะการเคลื่อนที่แบบกระจายออกไปทั่วพื้นที่ และแสดงจุดประสงค์ของการเคลื่อนที่เพื่อความเพลิดเพลิน ในตัวอย่างที่ (2) เป็นการเคลื่อนที่ที่มีจุดหมายปลายทางเป็นรูปธรรม โดยมีจุดประสงค์ของการเคลื่อนที่เพื่อความเพลิดเพลิน

ตารางแสดงอรรถลักษณะของคำว่า “เที่ยว” ในหมวดคำกริยาแสดงอาการเคลื่อนที่

ตัวอย่างที่	(1)	(2)
อรรถลักษณะ	[+การเคลื่อนที่] [+แสดงลักษณะการเคลื่อนที่ไปโดยรอบพื้นที่] [+เพื่อความเพลิดเพลิน]	[+การเคลื่อนที่] [+จุดหมายที่เป็นรูปธรรม] [+เพื่อความเพลิดเพลิน]

1.2 หมวดคำกริยาแสดงอาการที่บอกความถี่ หมายถึง คำกริยาที่แสดงอาการเคลื่อนที่ แต่ในขณะเดียวกันก็แสดงความถี่ของการกระทำด้วย คำว่า “เที่ยว” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยาแสดงอาการที่บอกความถี่พบมากที่สุดในงานหมวดคำทั้งหมด โดยพบตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน ตัวอย่างดังต่อไปนี้

สมัยอยุธยา - ธนบุรี

(3) พระกุมารทั้งสองรับคำพระดาบศแล้ว ก็เที่ยวเกลี้ยกล่อมได้คนร้อยเจ็ดสิบคน

(ประชุมพงษาวดารภาคที่ 1 หน้า 276)

จากตัวอย่างประโยคที่ (3) สามารถแสดงอรรถลักษณะได้ ดังนี้

(+การเคลื่อนที่
+แสดงลักษณะการเคลื่อนที่ไปโดยรอบพื้นที่
+แสดงความถี่)

สมัยรัชกาลที่ 1-3

(4) พระยาละแวกเข้ามาเที่ยวกวาดต้อนผู้คน

(พระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัตถเลขา เล่ม 1 หน้า 588)

จากตัวอย่างประโยคที่ (4) สามารถแสดงอรรถลักษณะได้ ดังนี้

+การเคลื่อนที่
 +แสดงลักษณะการเคลื่อนที่ไปโดยรอบพื้นที่
 +แสดงความถี่

คำว่า “เที่ยว” ทำหน้าที่เป็นคำกริยาแสดงอาการที่บอกความถี่ เนื่องจาก “เที่ยว” ในตัวอย่างที่ (3) และ (4) ให้ความหมายว่าเป็นการเคลื่อนที่ที่มีลักษณะการเคลื่อนที่แบบกระจายออกไปทั่วพื้นที่ ซึ่งขอบเขตของพื้นที่ดังกล่าวกำหนดโดยตำแหน่งการกระจายของบุคคล พร้อมแสดงความถี่หรือความบ่อยครั้งของการกระทำ

ตารางแสดงอรรถลักษณะของคำว่า “เที่ยว” ในหมวดคำกริยาแสดงอาการที่บอกความถี่

ตัวอย่างที่	(3)	(4)
อรรถลักษณะ	[+การเคลื่อนที่] [+แสดงลักษณะการเคลื่อนที่ไปโดยรอบพื้นที่] [+แสดงความถี่]	[+การเคลื่อนที่] [+แสดงลักษณะการเคลื่อนที่ไปโดยรอบพื้นที่] [+แสดงความถี่]

2. หมวดคำแยกประเภท คือ คำที่ทำหน้าที่จำแนกลักษณะการเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง คำว่า “เที่ยว” ในหมวดนี้จะปรากฏอยู่ในตำแหน่งหลังคำนามหรืออยู่ด้านหน้าหรือด้านหลังคำที่แสดงจำนวน พบตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน ตัวอย่างดังต่อไปนี้

สมัยอยุธยา - ธนบุรี

(5) นายกำปั่นให้เอาหุ่่งน้ำลงสำปั้นไปตักน้ำสองเที่ยว

(ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค 1 หน้า 60)

จากตัวอย่างประโยคที่ (5) สามารถแสดงอรรถลักษณะได้ ดังนี้
[+คำที่จำแนกครั้งที่เคลื่อนที่]

สมัยรัชกาลที่ 1-3

(6) จึงตอบนายไชยขรรค์ว่าผลัดกันขี่ช้างไล่ฆ่าพ่อคนละเที่ยวหรือ
(ประชุมพงศาวดาร เล่ม 8 (ประชุมพงศาวดารภาคที่ 7 และ 8) หน้า 218)

จากตัวอย่างประโยคที่ (6) สามารถแสดงอรรถลักษณะได้ ดังนี้
[+คำที่จำแนกครั้งที่เคลื่อนที่]

คำว่า “เที่ยว” ทำหน้าที่เป็นคำแยกประเภท เนื่องจาก “เที่ยว” ในตัวอย่างที่ (5) และ (6) เป็นคำที่จำแนกตามลักษณะครั้งที่เคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง

ตารางแสดงอรรถลักษณะของคำว่า “เที่ยว” ในหมวดคำแยกประเภท

ตัวอย่างที่	(5)	(6)
อรรถลักษณะ	[+คำที่จำแนกครั้งที่เคลื่อนที่]	[+คำที่จำแนกครั้งที่เคลื่อนที่]

3. หมวดคำนามสามัญ (คำบอกเวลา) คือ คำนามสามัญที่มีความหมายเกี่ยวกับเวลา คำว่า “เที่ยว” ในหมวดนี้มักจะปรากฏร่วมกับคำบอกเวลาอื่น ๆ เช่น ครั้น หรือคำลำดับที่ เช่น แรก หรือขยายด้วยคำว่า นี่ นั่น พบตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยปัจจุบัน ตัวอย่างดังต่อไปนี้

สมัยรัชกาลที่ 1-3

(7) ส่วนผลประโยชน์ที่พึงจะได้ในการค้าขายกับอินเดีย นั้น แต่เพียงในเที่ยวแรก
ที่วัดโคดาคามา มาด้วยเรือสองลำ

(พระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัตถเลขา เล่ม 1 หน้า 514)

จากตัวอย่างประโยคที่ (7) สามารถแสดงอรรถลักษณะได้ ดังนี้
[+แสดงช่วงเวลาที่กระทำการหนึ่ง]

สมัยรัชกาลที่ 4-5

(8) ความตั้งใจที่ราบถึงพระกรรม จึงตกลงว่าควรจะทดลองดูให้เห็นจริงใน**เที่ยวนี้**
(เสด็จประพาสต้น หน้า 8)

จากตัวอย่างประโยคที่ (8) สามารถแสดงอรรถลักษณะได้ ดังนี้
[+แสดงช่วงเวลาที่กระทำสิ่งหนึ่ง]

คำว่า “เที่ยว” ทำหน้าที่เป็นคำนามสามัญ (คำบอกเวลา) เนื่องจาก “เที่ยว”
ในตัวอย่างที่ (7) และ (8) แสดงถึงช่วงเวลาที่กระทำบางสิ่งบางอย่าง

ตารางแสดงอรรถลักษณะของคำว่า “เที่ยว” ในหมวดคำนามสามัญ (คำบอกเวลา)

ตัวอย่างที่	(7)	(8)
อรรถลักษณะ	[+แสดงช่วงเวลาที่กระทำสิ่งหนึ่ง]	[+แสดงช่วงเวลาที่กระทำสิ่งหนึ่ง]

ตารางแสดงจำนวนหมวดคำและอรรถลักษณะของคำว่า “เที่ยว” ตั้งแต่สมัยที่ 1 – 6

หมวดคำ ของคำ ว่า “เที่ยว”	อรรถลักษณะ ของคำว่า “เที่ยว”	สุโขทัย	อยุธยา - ธนบุรี	รัชกาลที่ 1 – 3	รัชกาลที่ 4 - 5	รัชกาลที่ 6 - 8	รัชกาลที่ 9 - ปัจจุบัน
คำกริยา แสดง อาการ เคลื่อนที่	[+การ เคลื่อนที่]	7 (100%)	35 (100%)	25 (100%)	34 (100%)	65 (100%)	52 (100%)
	[+แสดง ลักษณะการ เคลื่อนที่ไป โดยรอบพื้นที่]	7 (100%)	35 (100%)	24 (96.00%)	13 (38.24%)	27 (41.54%)	13 (25.00%)
	[+จุดหมายที่ เป็นนามธรรม]	3 (42.86%)	17 (48.57%)	9 (36.00%)	2 (5.88%)	3 (0.02%)	-
	[+จุดหมายที่ เป็นรูปธรรม]	-	13 (37.14%)	7 (28.00%)	11 (32.35%)	32 (49.23%)	32 (61.54%)

หมวดคำ ของคำ ว่า “เที่ยว”	อรรถลักษณะ ของคำว่า “เที่ยว”	สุโขทัย	อยุธยา - ธนบุรี	รัชกาลที่ 1 – 3	รัชกาลที่ 4 - 5	รัชกาลที่ 6 - 8	รัชกาลที่ 9 - ปัจจุบัน
	[+เพื่อความ เพลิดเพลิน]	1 (14.29%)	9 (25.71%)	8 (32.00%)	24 (70.59%)	63 (96.92%)	49 (94.23%)
	[+แสดง ความถี่]	4 (57.14%)	3 (8.57%)	4 (16.00%)	-	-	-
	[+บริบททาง ศาสนา]	3 (42.86%)	8 (22.86%)	9 (36.00%)	2 (5.88%)	-	-
คำกริยา แสดง อาการ ที่บอก ความถี่	[+การ เคลื่อนที่]	-	84 (100%)	85 (100%)	79 (100%)	41 (100%)	16 (100%)
	[+แสดง ลักษณะการ เคลื่อนที่ไป โดยรอบพื้นที่]	-	65 (77.38%)	79 (94.05%)	69 (87.34%)	37 (90.24%)	8 (50.00%)
	[+จุดหมายที่ เป็นนามธรรม]	-	8 (9.52)	2 (23.80%)	-	1 (2.44%)	-
	[+จุดหมายที่ เป็นรูปธรรม]	-	21 (25.00%)	25 (29.76%)	29 (36.71%)	9 (21.95%)	3 (18.75%)
	[+เพื่อความ เพลิดเพลิน]	-	-	-	6 (7.59%)	5 (12.20%)	-
	[+แสดง ความถี่]	-	50 (59.52%)	56 (66.67%)	16 (20.25%)	31 (75.61%)	4 (25.00%)
	[+บริบททาง ศาสนา]	-	7 (8.33%)	-	4 (5.06%)	-	-
คำแยก ประเภท	[+คำที่จำแนก ครั้งที่เคลื่อนที่]	-	4 (100%)	1 (100%)	3 (100%)	1 (100%)	10 (100%)

หมวดคำ ของคำ ว่า “เที่ยว”	อรรถลักษณะ ของคำว่า “เที่ยว”	สุโขทัย	อยุธยา - ธนบุรี	รัชกาลที่ 1 – 3	รัชกาลที่ 4 - 5	รัชกาลที่ 6 - 8	รัชกาลที่ 9 - ปัจจุบัน
คำนาม สามัญ (คำบอก เวลา)	[+แสดง ช่วงเวลาที่ กระทำสิ่งหนึ่ง]	-	1 (100%)	2 (100%)	6 (100%)	3 (100%)	14 (100%)
คำนาม สามัญ	[+การ เคลื่อนที่]	-	-	-	3 (100%)	11 (100%)	23 (100%)
	[+จุดหมายที่ เป็นรูปธรรม]	-	-	-	-	2 (18.18%)	3 (13.04%)
	[+เพื่อความ เพลิดเพลิน]	-	-	-	1 (33.33%)	11 (100%)	23 (100%)
	[+บริบททาง ศาสนา]	-	-	-	1 (33.33%)	-	-

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สมัยสุโขทัยพบคำว่า “เที่ยว” ในหมวดกริยา แสดงอาการเคลื่อนที่เท่านั้น ถัดมาในสมัยอยุธยา - ธนบุรี เป็นต้นมาเริ่มพบ “เที่ยว” ในหมวดกริยาแสดงอาการที่บอกความถี่ คำแยกประเภท และคำนามสามัญ (คำบอกเวลา) และในสมัยรัชกาลที่ 4 – 5 จึงเริ่มพบคำว่า “เที่ยว” ในหมวดคำนามสามัญ โดยคำว่า “เที่ยว” ที่พบในหมวดคำกริยาแสดงอาการเคลื่อนที่ คำกริยาแสดงอาการที่บอกความถี่ และคำนามสามัญ จะปรากฏอรรถลักษณะ [+การเคลื่อนที่] ทั้งหมด นอกจากนี้ อรรถลักษณะ [+บริบททางศาสนา] จะปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงสมัยรัชกาลที่ 4 – 5 เท่านั้น และคำว่า “เที่ยว” ที่แสดงอรรถลักษณะ [+เพื่อความเพลิดเพลิน] จะพบตั้งแต่สมัยสุโขทัย และพบเพิ่มมากขึ้นในสมัยต่อ ๆ มาจนถึงสมัยปัจจุบัน

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงความหมายของคำว่า “เที่ยว” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึง พ.ศ. 2564 ในเอกสารต่าง ๆ ทั้งหมด พบคำว่า “เที่ยว” จำนวน 605 คำ เมื่อประยุกต์ใช้กับการจำแนกหมวดคำตามเกณฑ์ความหมายของนวรรณ พันธุเมธา และกำหนดอรรถลักษณะเพื่อแยกความหมายย่อย พบว่า “เที่ยว” ปรากฏใช้เป็น 1. คำกริยาแสดงอาการทั้งสิ้น 523 คำ จำแนกเป็น (1) คำกริยาแสดงอาการเคลื่อนที่จำนวน 218 คำ (2) คำกริยาแสดงอาการที่บอกความถี่จำนวน 305 คำ 2. คำแยกประเภทจำนวน 19 คำ 3. คำนามสามัญ (คำบอกเวลา) จำนวน 26 คำ และ 4. คำนามสามัญจำนวน 37 คำ โดยในความหมายแรก “เที่ยว” แสดงถึงการเคลื่อนที่ มักจะปรากฏในบริบททางพุทธศาสนา จากนั้นดูดซับความหมายจากบริบทและขยายความหมายจากแสดงอาการเคลื่อนที่ เป็นแสดงลักษณะการเคลื่อนที่ไปโดยรอบพื้นที่ แสดงความถี่ และแสดงการเคลื่อนที่ไปเพื่อความเพลิดเพลิน อีกทั้งจากจุดหมายปลายทางที่เป็นนามธรรมสู่จุดหมายปลายทางที่เป็นรูปธรรม

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงเส้นทางการเปลี่ยนแปลงความหมายสู่ความหมายที่แสดงการเคลื่อนที่ไปเพื่อความเพลิดเพลิน โดยคำว่า “เที่ยว” แต่เดิมนั้นหมายถึง เดิน หรือ ไป ซึ่งสอดคล้องกับที่นวรรณ พันธุเมธา (2549: 240) ได้กล่าวไว้ว่า “ท่องเที่ยว เป็นคำไทย เที่ยว เดิมมีความหมายว่า เดิน หรือ ไป ในภาษาไทยบางถิ่นยังใช้คำนี้ในความหมายเดินหรือไป”

คำว่า “เที่ยว” ในสมัยสุโขทัย ทุกคำแสดงการเคลื่อนที่ และมักจะปรากฏในบริบททางพุทธศาสนา จากนั้นได้ดูดซับความหมายจากคำในบริบทที่มักจะปรากฏร่วมกัน เช่นคำว่า วนเวียน วัฏสงสาร สงสารภพ ความหมายของคำเหล่านี้หมายถึงวนไปวนมา รอบแห่งการเวียนเกิดเวียนตาย แสดงให้เห็นลักษณะการเคลื่อนที่แบบเป็นวงอย่างไม่มีที่สิ้นสุด นอกจากนี้ “เที่ยว” ยังปรากฏร่วมกับคำว่า “เล่น” ในบริบทการใช้ “เที่ยวเล่น” แสดงความหมายการเคลื่อนที่เพื่อความเพลิดเพลิน ซึ่งความเพลิดเพลินนั้นเกิดจากคำว่า “เล่น” อาจสรุปได้ว่า “เที่ยว” ในสมัยสุโขทัยหมายถึง “เคลื่อนที่”

ในลักษณะต่าง ๆ ตามคำที่ปรากฏใช้ร่วมกันในประโยค จากนั้นได้ดูดซับความหมายของคำโดยรอบและขยายความหมายออกไป ดังที่เอฟเวนส์และกรีน (Evans and Green 2006: 352 – 355) กล่าวว่า “บริบทของการใช้คำทำให้ความหมายขยายออกไป ความหมายต่าง ๆ จึงมีลักษณะเลื่อมซ้อนกัน โดยที่ความหมายจะแตกต่างกันมากน้อยลดหลั่นไปตามลำดับ”

ในสมัยอยุธยา - ธนบุรี “เที่ยว” ขยายความหมายจากสมัยสุโขทัย ทำให้เกิดการนำบางความหมายมาใช้ในหน้าที่ทางไวยากรณ์อื่น ๆ กล่าวคือ “เที่ยว” ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นคำกริยาแสดงอาการเคลื่อนที่เท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นคำกริยาแสดงอาการที่บอกความถี่ คำแยกประเภท และคำนามสามัญ (คำบอกเวลา) โดยคำกริยาแสดงอาการที่บอกความถี่เป็นหมวดคำที่เพิ่มเติมจากแนวคิดการจำแนกหมวดคำตามเกณฑ์ความหมาย เนื่องจากเมื่อพิจารณาความหมายของ “เที่ยว” ในหมวดนี้ แสดงถึงการเคลื่อนที่ พร้อมทั้งแสดงความถี่ของการกระทำด้วย และ “เที่ยว” ในหมวดคำแยกประเภท สอดคล้องกับแนวคิดของนworรณ พันธ์เมธา (2525: 41) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “คำแยกประเภทบางคำได้มาจากคำกริยาแสดงอาการซึ่งเป็นผลของอาการนั้น ๆ” ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 1 – 3 พบความหมายเช่นเดียวกับสมัยอยุธยา - ธนบุรี แต่ความต่างที่พบ คือ หมวดคำกริยาแสดงอาการที่บอกความถี่ไม่ปรากฏใช้ในบริบทศาสนา

ในสมัยรัชกาลที่ 4 – 5 ความหมายของคำว่า “เที่ยว” ใช้เหมือนกับสมัยก่อนหน้า แต่ในสมัยนี้ “เที่ยว” ที่เป็นคำกริยาแสดงอาการเคลื่อนที่ไม่พบในความหมายที่ใช้แสดงความถี่ อีกทั้งความหมายที่แสดงจุดหมายที่เป็นนามธรรมพบลดน้อยลง และความหมายแสดงจุดหมายที่เป็นรูปธรรมพบเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งพบการใช้คำว่า “เที่ยว” ในลักษณะคำนามสามัญ เช่น การท่องเที่ยว ซึ่งอาจเป็นอิทธิพลจากการแปล เนื่องจากหนังสือที่พบคำว่า “เที่ยว” ในหมวดคำนามสามัญ คือ จดหมายเหตุลาลูแบร์ พระนิพนธ์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์

ในสมัยรัชกาลที่ 6 – 8 คำว่า “เที่ยว” ที่มีอรรถลักษณะแสดงจุดหมายเป็นนามธรรมพบน้อยลงกว่าสมัยอื่น ๆ และไม่พบอรรถลักษณะบริบททางศาสนา ในหมวด

คำกริยาแสดงอาการที่บอกความถี่พบว่าอรรถลักษณะแสดงความเพลิตเพลินมีจำนวนมากกว่าสมัยอื่น การใช้คำนามสามัญที่แสดงความเพลิตเพลินมากกว่าสมัยรัชกาลที่ 4 – 5 แสดงให้เห็นว่าความหมายของ “เที่ยว” เปลี่ยนแปลงจากสมัยก่อนหน้าที่เคยใช้ในบริบททางศาสนา มาใช้ในความหมายเพื่อความเพลิตเพลิน เมื่อการใช้ “เที่ยว” ในบริบทที่แสดงถึงความเพลิตเพลินมากขึ้น ในบริบททางศาสนาจึงลดลง อาจเนื่องมาจากทางพุทธศาสนาการไปในที่ใด ๆ เพื่อความเพลิตเพลินถือเป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำ

ในสมัยรัชกาลที่ 9 – ปัจจุบัน การใช้คำว่า “เที่ยว” ไม่พบความหมายที่แสดงจุดหมายที่เป็นนามธรรม แต่พบจุดหมายที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น อีกทั้งพบอรรถลักษณะแสดงความถี่และแสดงลักษณะการเคลื่อนที่ไปโดยรอบพื้นที่ในสมัยนี้น้อยกว่าสมัยก่อนหน้าทั้งหมด นอกจากนี้ยังพบการใช้คำว่า “เที่ยว” ที่เป็นคำแยกประเภท คำนามสามัญ (คำบอกเวลา) มากกว่าสมัยอื่น ๆ และพบคำนามสามัญที่แสดงอรรถลักษณะเพื่อความเพลิตเพลินมากที่สุด

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำว่า “เที่ยว” ตั้งแต่สมัยสุโขทัย ถึง พ.ศ. 2564 พบว่า “เที่ยว” เปลี่ยนแปลงความหมายในลักษณะความหมายกว้างออก ดังที่วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์ (2526) กล่าวว่า ความหมายกว้างออก คือ การเปลี่ยนแปลงด้านคำศัพท์ที่ความหมายของคำมีหลายความหมาย หรือความหมายเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้บริบทเป็นปัจจัยที่ทำให้ “เที่ยว” เกิดการขยายความหมาย ดังที่ อุงเกอร์และชมิท (Ungerer and Schmid 2006: 45) กล่าวว่า “บริบทช่วยเพิ่มคุณสมบัติทางความหมายบางประการให้กับคำ” เมื่อได้รับความหมายจากบริบทแล้ว จึงทำให้เกิดการขยายความหมายที่แสดงถึงความถี่ การเคลื่อนที่ไปโดยรอบพื้นที่ รวมถึงแสดงความเพลิตเพลินซึ่งเป็นความหมายที่ใช้มากที่สุดในปัจจุบัน เมื่อใช้ความหมายที่เกิดคู่กับความหมายประจำรูปเดิมเป็นประจำ จะทำให้เกิดความแข็งแกร่งขึ้นของความหมายจนกลายเป็นความหมายประจำรูปความหมายใหม่ คือคำว่า “เที่ยว” ที่ให้ความหมายว่า “ไปไหน ๆ เพื่อความเพลิตเพลินตามสบาย” (ราชบัณฑิตยสถาน 2554: ออนไลน์)

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรองกานต์ รอดพันธ์. 2555. “ถึง” : การศึกษาเชิงประวัติ. วิทยานิพนธ์อักษร
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและโบราณคดี. 2510.

ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค 1. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
งามพรรณ เวชชาชีวะ. 2549. **ความสุขของกะทิ.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: แพรว.
ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. 2511. **เสด็จประพาสต้น**
ในรัชกาลที่ 5. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, จัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงาน
พระราชทานเพลิงศพขุนจิตรการโกศล 8 สิงหาคม 2511.

นราธิปประพันธ์พงศ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ. 2505. **จดหมายเหตุลาลูแบร์.**
กรุงเทพฯ: ศุภสภา.

นworรณ พันธุเมธา. 2525. **ไวยากรณ์ไทย.** กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
_____. 2549. **รักภาษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประชุมพงศาวดาร เล่ม 1 (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 1 ตอนต้น). 2506.
กรุงเทพฯ: ศุภสภา.

ประชุมพงศาวดาร เล่ม 8 (ประชุมพงศาวดารภาคที่ 7 และ 8). 2507. กรุงเทพฯ:
ศุภสภา.

พระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัตถเลขา. 2516. กรุงเทพฯ: คลังวิทยา.

เพียรศิริ วงศ์วิธานนท์. 2539. “หน่วยที่ 13 ความหมาย” ใน **ภาษาไทย 3.** หน้า
287-368. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
อ้างใน สุนันท์ อัญชลีกุล. 2546. **ระบบคำภาษาไทย.** กรุงเทพฯ:
โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ภคภต เทียมทัน. 2561. พัฒนาการของคำว่า “บน” ในภาษาไทย: การศึกษาตาม
แนววรรณศาสตร์ปริชาน. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
ภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมธาวี ยุทธพงษ์ธาดา. 2555. การขยายหน้าที่และความหมายของคำว่า “ตัว”
ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึง พ.ศ. 2551. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
ภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. ม.ป.ป. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.
(Online). <https://dictionary.orst.go.th>, 16 กันยายน 2565.
- ลีไทย, พระญา. 2506. ไตรภูมิพระร่วง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศรุสสภา.
- วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์. 2526. ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ : วิวัฒนาการภาษาไทย
และภาษาอังกฤษ. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Wongnai. 2565. 60 ที่เที่ยวเชียงใหม่ อัปเดต 2022 จุดเช็คอินยอดฮิตที่
ห้ามพลาด!. (Online). <https://www.wongnai.com/trips/travel-at-chiangmai>, 17 ธันวาคม 2565.

ภาษาต่างประเทศ

- Ungerer, F. and Schmid, H.-J. 2006. **An Introduction to Cognitive Linguistics**. 2nd ed. Harlow: Pearson Longman.
(Accessible introduction covering all major areas of cognitive linguistics.).
- Evans, V. and Green, M. 2006. **Cognitive Linguistics an Introduction**.
Edinburgh: Edinburgh University